

POMAZANIEC (105) *sb m*

o oraz e jasne; -ma- (94), -mâ- (4); -ma- : -mâ- *BibRadz* (8:2), *BiałKat* (1:1), *BudBib* (5:1); -za- (94), -zâ- (4); -za- : -zâ- *BibRadz* (7:3), *BudBib* (5:1).

sg *N* pomazaniec (19). ◇ *G* pomazańca (21). ◇ *D* pomazańcowi (8), pomazańcu (2); -owi : -u *Leop* (2:1), *BielKron* (1:1). ◇ *A* pomazańca (26). ◇ *I* pomazańcem (17); -em (1), -(e)m (16). ◇ *L* pomazańcu (1). ◇ *V* pomazańcze (1). ◇ *pl N* pomazańcy (1), [pomazańce]. ◇ *G* pomazańców (3); -ów (2), -(o)w (1). ◇ *D* pomazańc(o)m (1). ◇ *A* pomazańce (4). ◇ *I* pomazańcy (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVII w.

Ten, kogo namaszczono; christus Vulg, PolAnt, Mącz, Cn; unctus Mącz, Cn; unguentatus Calep (105) : Messias Hebraice, Graece Christus, Latine unctus, Pomázániec. Mącz 219a, 52b; Calep [1136]b; [HerbNauka C5v (Linde)].

Szereg: »chrystus abo pomazaniec« (1): ponieważ mu to imię Iefus/ aż ómega dnia po narodzeniu dano/ Chriftuśem też ábo pomázánцем być niemógł/ Bo nielża Boga námázywác/ gdyż to námázanie nic inego iest/ iedno wżyczenie darow. BudNT przedm cv.

a. *Ten, kogo Bóg wyróżnił z wielu, powołał do pełnienia wysokiej godności; tu: głównie królewskiej (101) : GrzegŚm 66; GrabowSet E3v; [Pomázánce w Starym Zakonie/ Ią Kapłani y Krolowie. HerbNauka C5v (Linde)].*

pomazaniec czyj [= Boga] [w tym: ai poss (26), pron poss (21), G sb i pron (9)] (56): (arg) Dziękiue prorok panu zá rozmáite wybawienie (-) [...] Ktory mnożyłz rozmáite dáry mnie ácz niegodnie przebránemu od ciebie/ á vkázuiefz dobrodzieyftwo pomázánćowi fwemu/ á fnadz nápotem y pokoleniu iego. RejPs 26v, 29; LubPs E4; [Samuel do ludu Izraela:] othoż teraz fthoię przed wámi/ mowćie o mnie przed Pánem y przed pomázánćem iego/ iellim kiedy kthoremu z was wziął wołu álbo Oflá Leop 1.Reg 12/3, 1.Reg 12/5, 16/6, 2.Par 6/42, Ps 2/2, 27/8, 131/10; próżę/ áby to wżytko [Bóg] zyscił/ y potym długo tego połtrzegł nád W.K.M. pomázánćem swoim etc. BibRadz *3, 1.Reg 12/3, 5, Ps 88/52, 131/10, 17; BielKron 110v; RejPos 262; RejZwierc 41v; BudBib 1.Reg 2/35, Ps 27/8, Is 45/1; Przedsię zówżdy bywáli [Izraelici] w páńfkiéy obronie/ A zuchwálé Tyránny pan gromił o nie. Pomázánćów (ia rádżę) mych nietykayćie KochPs 157, 126, 135; SiebRozmyśl [A2]; PowodPr 13; SkarKaz)(2. Cf »pomazaniec boży«.

W połączeniach szeregowych (4): żeś Wálfzá Krolewłka Miłość po przodkoch fwych chwalebnych/ ná tych fławnych páńftwach od niego iest Krolem/ pomázánćem/ y wielkim możnym Pánem/ á wodzem ludu Bożego poftáwion BibRadz *2; A wielkie to iest sacrofanctum ná ziemi/ bo iest [król] członek Boży/ przeźrzeniec/ powołańiec/ y pomázaniec iego RejZwierc 41v; BiałKaz M2; iż Cyrus Krol Perłki/ był Krolem pogánfkim [...]. A przecię P. Bog/ chcąc nim lud swoy pokárác/ zowie go fługą/ Pomázánćem/ y Páftyrzem swoim PowodPr 13.

Wyrażenie: »pomazaniec boży, Pański, Jehowy, Jehowin« = christus Domini Vulg, PolAnt (19:6:2:1): WróbŻolt ee3v; Leop 2.Reg 19/21; BibRadz 1.Reg 26/9, 11, I 358c marg; Rokkazał Saul fłuźebnikom áby fie rzućili ná kápłany á pobili ie. Ale fłuźebnicy niechcieli ná pomázánce Boże ręku fwoich kłásć. BielKron 66v; A gdy krol iechał/ mowił Semei zábieżawfzy mu: Nie pámiętay pánie ná moy grzech á wyftępek/ kтым wczynił złorzecząc tobie pomázánću Bożemu BielKron 72v, 67 [2 r.],

67v, 69; *GórnDworz* Hhv; *BiałKat* 141 [2 r.]; *RejZwierc* 41v; żeście wy synowie śmierci/ którzyście nie wtrzęgli paná fwego pomázáncá Iehowinego *BudBib* 1.Reg 26/16, 1.Reg 26/9, 11; *BiałKaz* M2; *CzechRozm* 178; Czym pilniey proszę y vpominam/ ábyście przy tym mocno ítali/ [...] co dziś ítátecnie wierzą y trzymáią pomázáncy Boży/ Pánowie nam od Bogá dáni Krol Ie⁸⁰ M. Steffan/ y Krolowa Iey M. Anná małzonká iego *ReszPrz* 107; OTo w zacnym vbierze/ y w złotéy koronie/ Siadł pomázaniec boży ná fwym páńfkim thronie *KochProp* 5; *ActReg* 33, 78; Poydzielz fortunnie/ ô błogofławiony Páńfki/ przed ołtarz Bogu poświęcony: Tám síłę małz wzięć/ Pomázáncze Pańfki/ Ná obronę fwych y ná ftrách Pogáńfki. *GrochKal* 26, 16; *SkarKazSej* 666a, 695b.

Szeregi: »krol i pomazaniec; nie tylko pomazaniec, ale tym więcej krol« (2;1): *CzechRozm* 178; *ActReg* 78; ty [*Korono Polska*] z rozmaitych ítanow R.P. íakoby rozlicznego kwiecia pięknym porządkiem vládzona/ y vwita/ obtoczyłás głowę fwoię/ Krolá y Pomázáncá od Páná Bogá dánego *PowodPr* 4. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pan, (a, abo) pomazaniec« = *dominus, christus* *PolAnt* [szyk 3:2] (5): *BielKron* 67; A thák pomázaniec Boży/ ábo zwierzchni pan káždy/ ítárac íe będzie/ [iżby...] *GórnDworz* Hhv; *BibRadz* 1.Reg 26/16; *ReszPrz* 107; *SkarKaz*)(2. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

Przen: *Ten, kogo Bóg obdarzył łaską bycia chrześcijaninem* (5) : Pomázał mię [*Jezus*] oleiem wesołości ktorým on íam był pomázány/ ábym od pomázánia był názwany pomázáncem á od Chryńtułá/ Chrześcijaninem. *LatHar* 560.

Wyrażenie: »pomazaniec boży, Pana Chrystusow« [szyk 3:1] (3:1): *BiałKat* 243v, 244; A to pomázowanie Krzyżmem znáczy/ że íe człówiek okrczony sítawa práwym człónkiem y pomázáncem Páná Chryńtułowým przez wiárę y przez Ducha ś. *WujJud* 167v; *WujNT* 429.

α. *O Chrystusie (36)* : *MurzNT* 1 marg; daliey pithani [*Michał szewc*] czobi wyerzil o Chryńtułfzye rzekl bill pomazanyecz. *LibMal* 1554/189v; *RejPosRozpr* cv.

pomazaniec czyj [= boży] [*w tym: ai poss* (8), *pron poss* (6), *G pron* (2)] (16): O náíf mily ítworzycielu/ nie patrz dzis na náffe grzéchy/ ale wezrzy na obliczé pomazańtza twégo/ Iezufa milégo *OpecŻyw* 129; *RejPs* 125v; *Leop Ps* 131/17; *CzechEp* 211, 287; *NiemObr* 21; *LatHar* 271; Rozítápćie íię niebioffá/ á nam zefłánégo/ Zefzli náłz wieczny Boże/ pomázáncá fwego. *SiebRozmyśl* I. Cf »pomazaniec boży«.

W tłumaczeniu wyrazu „Chrystus” (8): *RejPos* 274; *BiałKat* 243v; Imieniu IESVS/ íeńt też imię CHRISTVS przydáne/ ktore pomázáncá znáczy: á zámýka w íobie/ y dońtoieńftwo y vrząd. *KuczbKat* 25; *NiemObr* 163; że nie miał ogládać ímierci/ áżby pierwey ogládał Chryńtułá Páńfkiego (marg) To íeńt, pomázáncá. (-). *WujNT Luc* 2/26, s. 3, 303 marg, 444.

W połączeniu z wyrazem „Chrystus” funkcjonującym jako imię własne (5): *RejPs* 125v; *KuczbKat* 25 marg; *CzechRozm* 116v; *KarnNap* Cv; Są ci ktorzy íię fynmi Beliálowemi brzydzą/ ktorých w ferce P. Bog dotyka/ y cześć im fwego pomázáncá Chryńtułá fłodzi *SkarKazSej* 693b.

Wyrażenia: »pomazaniec boży, Pański« (6:2): *PatKaz II* 61v; *LibMal* 1554/189; Tegoż roku Szczepaná s. Żydowie vkámionowáli przed Ieruzálem/ gdy im dowodził prawdziwym písmem prorockim/ iż pomázáncá Bożego prawdziwe⁸⁰ niewinnie zábili. *BielKron* 140v; *RejPos* [36]v, 55v; *CzechRozm* 116v; *KarnNap* Cv; *LatHar* 403.

»duchowny pomazaniec« (1): Chriřtufá by teź Iezufá duchownego pomázáncá ná řtolicy Dawidowej řiedzącego nie odrzucáli *CzechRozm* 99.

Zestawienie: »Jezus Pomazaniec« (2): Iź kto Iezufá pomázáncá řyná Bożego namileyřzego/ w ktorym Bog wierzącym żywot wieczny podał/ odbieży: [...] z chriřtiániná/ nie zořtánie żydem/ ále rychley bezbożnym pogáninem. *CzechRozm* 102, 105.

Szeregi: »krystus, (abo) pomazaniec« (3): *PatKaz II* 61v; powiedzyał mu [*Symonowi*]/ iźechmy ználeźli Meřfáľzá/ co řie nam wykłáda Kryřthus ábo pomázáncie *RejPos* 274; *LatHar* 403.

»pomazaniec abo mesyjasz« [*řyk 1:1*] (2): *CzechEp* 287; A wy kim mię być powieďacie? Odpowiedźiawřzy Symon Piotr rzekł Chriřtuřem Bożym (*marg*) To ieřt, pomázáncem: ábo Meřfáľze^m onym obiecánym. (-). *WujNT Luc* 9/20.

»pan i pomazaniec« [*řyk 2:1*] (3): ná to mieyřce řtánowiąc to/ co/ przez řyná ieřt podano/ ktory ieřt vczyniony Pánem y Pomázáncem/ y pořtánowiony dziedzicem wřzyřtkiego *CzechRozm* 93v, 11v, 256v.

Synonimy: a. *mesyjasz, namazaniec, powoľaniec, przeźrzeniec.*

ZCh, SBu